

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 8. februarja 1882.

Obseg: O reji in oskrbovanji goveje živine. — Kmetijska predavanja. — Zakon za povzdigo živinoreje od 9. januarija 1882. za vojvodino Štajarsko. — Amerika našim poljskim pridelkom sila nevarna. (Dalje.) — Kako bi ljudska šola postala v resnici temelj ljudskega naobraženja. (Konec.) — Kuga med raki. — Gotovo sredstvo zoper uši pri živini. — Društvo „Narodni dom“ v Ljubljani. — Česki kralj Karol I. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**O reji in oskrbovanji goveje živine.**

Reja in oskrbovanje goveje živine je posebno pri malih posestnikih jako zanemarjeno. Hlevi so majhni, nizki, zaduhli in brez dobrih odtokov za gnojnico. Okna so majhna, kletnim luknjam podobna, tudi v najhujši vročini zaprta, da se ja kaka čista in zdrava sapica ne prikrade v hlev in da vse „prijetne vonjave“ v njem ostanejo. Vsled tega napravi se slab spriden zrak, kateri gotovo živini ni na korist, ker zadržuje živino v rasti. Neštevilne druge bolezni nastanejo vsled tega, v prvi vrsti zvrženje. Zaredi se tudi v takem nečistem in nesnažnem hlevu vsakovrstna druga golazen, katera živino nadleguje in v reji zadržuje. Izpuhtenje skozi kožo je vsled nesnažnosti zabranjeno in živina tako rekoč počasi hira, kakor cvetlica v slabi prsti in v slabem zraku. Ko se živina spomladi prvič izpusti na pašo, srce mora človeka boleti, če jo vidi suho, na zadnjem delu vso z blatnimi skorjami pokrito, z razmršeno, kviško stoječo dlako klavrno lezti.

Večkrat manjka dobre krme ali se pa ta neredno poklada; včasih se prehitro preide od suhe krme na zeleno in frišno. Ko se klaja spravi pod streho, poklada se večkrat preobilo, brez pameti, kar nastilja se z njo. Ko pa začne vsled takega ravnanja krme primanjkovati, dela se zopet prevarčno, tako namreč, da živina strada. Varčno pokladati se prične navadno spomladi, ko živina na polji največ trpi, ali se pa detelja in trava, komaj da se od tal vzdigne, pokosi in zopet brezpametno razmetuje in potroša. Isto tako nespametno ravnanje je tudi z nastiljanjem. Kdo pa trpi vsled tega? Živina in z njo posestnik sam.

Tako brezpametno gospodarstvo živinsko rejo jako zadržuje in je tudi pogost vzrok, da gospodar pade oderubom v kremplje, katerim redkokrat kdo srečno uide.

V naslednjem hočem nekatere opazke navesti iz praktičnega stališča o reji in oskrbovanji goveje živine.

Da se živina dobro sponaša, ne zadostuje le dobra, obila in redilna klaja, ampak v prvi vrsti so potrebni zdravi, suhi, prostorni hlevi, kateri se lahko dobro prezračijo, posebno ko hujša vročina nastaja. Gledati se mora tudi na zadostno število oken, da veliko svitlobe v hlev pride. Čim več je svitlobe, tim večje je izhlap-

ljenje ogljenčevega kisleca; in ker je tudi kakor pri človeku presnova v zvezi z dihanjem, upliva toraj naravno hitreje in uspešnejše na delovanje notranjih živinskih organov. Po preiskavah je dognano, da dihala v temi počasi delujejo, veliko bolj počasi kakor v svitlobi; živina je torej v temnih hlevih bolj lena, živčna in kožna opravila počasnejša, živina izgubi vsled tega na teži, pita se pa lože, pa na stroške njenega zdravja. Zatorej svitlobo in čisti zrak v hleve!

Nezdravi zrak, ki nastaja po izpuhtenju scalnice itd., odpravlja se s tem, da gnoj le malo časa v hlevu pustimo, da pridno nastiljamo in redno z mavcem potresujemo ($\frac{1}{4}$ kilg. za rep), kakor tudi s tem, da napravimo dobre odprte odtokove za gnojnico, katere lože z vodo snažimo, kakor zaprte.

Kaj zdravo je za živino tudi pogosto kopanje poleti; pospešuje se posebno kožno izpuhtenje. Isto tako mora imeti vsako živinče v hlevu zadosti prostora. Na dobro nastiljanje in na snažnost živine in jasli je treba vedno strogo paziti.

Vsak gospodar naj vestno po vsakem krmljenju jasli čisto osnaži, da ne nastanejo mnogovrstni kislici v lesenem koritu. Večkrat hlapci vole snažijo, ko živina je; to naj se opusti, ker živina ne more v miru jesti, kar jej gotovo ne koristi. Tudi naj se živina loči po starosti, teži in porabi in naj se za vsako posebej piča pripravi boljša ali slabša, kar je posebne važnosti pri mladi živini.

V gorkih dneh naj se izpušča v proste zagraje, katere so pa z drevesi obdane, da živina lahko v senco leže; tudi pri tem je potrebno mlade in slabe od starejših in močnejših, kakor tudi po spolu ločiti. Tudi molzne krave naj se izpušča v take zagraje, da se malo spreleté; ako tudi v začetku vsled večega premikanja manj mleka dajejo, se vendar krave tega kmalu privadijo in ravno tako dobro molzejo.

(Dalje prihodnjič.)

Kmetijska predavanja

bode imel deželni popotni učitelj poljedelstva gosp. E. Kramar 12. dne t. m. na Razdrtem na Notranjskem in 26. t. m. v Brezovici pri Ljubljani.